

NIEUWE ONTWIKKELING

e-Musidesk maakt digitale verspreiding van bladmuziek legaal

Een revolutie in de traditionele wereld van de blaasmuziek: vanaf 1 januari 2022 wordt het mogelijk om bladmuziek digitaal te lenen. Musidesk Rijnbrink heeft in samenspraak met uitgeverijen en verenigingen een platform ontwikkeld dat legale distributie van bladmuziek mogelijk maakt. Een systeem dat belangen en rechten van alle belanghebbenden afdekt en gebruikers ontzorgt. Het woord is nu aan de sector.

TEKST: FRANK VERGOOSSEN • SCREENPRINT: MUSIDESK

“

Digitalisering is een gegeven waarvoor we onze ogen niet kunnen sluiten. Ook uitgeverijen moeten daarover nadenken.

Wim Jansen van Symfonisch Blaasorkest Gaanderen is een van de tien bibliothecarissen die meewerken aan de proef met e-Musidesk. “Het systeem bevat prima en is zeer gebruiksvriendelijk”, vertelt hij enthousiast. “Er is ontzettend veel research gedaan. De voorbereidingen hebben lang geduurd omdat het een omvangrijke klus was. Maar dat is zeker de moeite waard gebleken!” Ook Paul Gofers van Baton Music - een van de uitgeverijen die meedoen aan de pilot - ziet het experiment met vertrouwen tegemoet. “Er heerste in het begin zeker enige aarzeling, maar we beseffen ook onze verantwoordelijkheid”, zegt hij. “Digitalisering is een gegeven waarvoor we onze ogen niet kunnen sluiten. Ook uitgeverijen moeten daarover nadenken. Wij zien deze pilot dan ook als een mogelijkheid en kans om te bekijken op welke manier je veilig en vooral legaal bladmuziek digitaal ter beschikking kunt stellen.”

ANGSTBEELDEN

Wie tien jaar geleden met het idee op de proppen was gekomen om bladmuziek digitaal te gaan verspreiden, had gegarandeerd de hele uitgeverwereld over zich heen gekregen. Nog steeds roept de elektronische distributie van bladmuziek bij veel uitgevers en componisten angstbeelden op. Tegelijkertijd ziet de uitgeversbranche ook dagelijks voorbeelden voorbijkomen waarbij zowel fysiek als digitaal illegale kopieën van complete sets en losse partijen van hand tot hand gaan. Het huidige systeem is dus ook allesbehalve waterdicht. Het is vooral een ethische kwestie. Iedereen weet heus wel dat het uitwisselen van bladmuziek niet zomaar mag. Veel verenigingen, dirigenten en muzikanten gaan daar ook met respect mee om. Maar ach, een kopietje kan toch geen kwaad. Nee, maar als iedereen zo zou denken, zijn er straks geen uitgevers meer en is het ook voor componisten niet meer rendabel om nog mooie noten op papier

te zetten. Het eind van het liedje is dat er straks geen muziekstukken meer verschijnen.

LAAGDREMPELIG

Bij Musidesk Rijnbrink zijn ze daarover gaan nadenken. Hoe kun je het legaal aanschaffen van bladmuziek zo aantrekkelijk maken dat illegaal kopiëren en verspreiden nauwelijks interessant meer is? Een systeem dat tevens aansluit bij de nieuwste technische ontwikkelingen en het voor consumenten toch laagdrempelig houdt. Na veel afstemming met uitgeverijen en verenigingen is er een concept uit de bus gerold waarbij rechten en belangen van alle belanghebbenden zijn beschermd of via individuele overeenkomsten zijn afgedekt. Een model waarmee zowel verenigingen, uitgevers als componisten uit de voeten kunnen. De naam van dit platform luidt e-Musidesk met als bijtitel *Met gemak legaal!*

HOE WERKT HET?

Heel eenvoudig. Sleutelfiguur binnen het systeem is de bibliothecaris van de vereniging. Hij en/of zijn vervanger zijn de enige personen die stukken kunnen lenen. De bibliothecaris logt in met zijn account. Voordat hij muziekwerken kan lenen, moet hij eerst het concert of de concerten aanmaken waarop het stuk gespeeld wordt. Voordat de bibliothecaris een werk kan lenen moeten ook de leden zijn aangemeld. Elk lid kan zelf een account aanmaken en inloggen op e-Musidesk. Vervolgens kan hij zichzelf aanmelden bij een muziekvereniging waarbij hij het orkest en de sectie aan geeft. Zodra een lid zich heeft aangemeld krijgt de bibliothecaris van de betreffende vereniging daar een melding van. De bibliothecaris kan de door het verenigingslid ingevulde gegevens bekijken en eventueel wijzigen. Pas als het lid door de bibliothecaris is geactiveerd, kan hij bij de benodigde digitale bladmuziek. Het aanmelden van leden is uiteraard een eenmalige handeling.

Als dat gebeurd is kan de bibliothecaris een muziekwerk lenen. In de catalogus op de website musidesk.nl kiest hij een muziekwerk dat digitaal uitleenbaar is. Dit is te zien aan het wereldbolletje. Hij kan de gewenste leenperiode aangeven

en voor welk orkest binnen de vereniging of voor welke leden het werk bedoeld is. Ook koppelt hij het muziekwerk aan het ingevoerde concert. Dat is het. e-Musidesk zorgt zelf voor de verspreiding van het geleende werk naar de orkestleden. Dit gebeurt zodra de leenperiode ingaat. Zowel de bibliothecaris als de leden ontvangen een mail met de melding dat de bladmuziek voor ze klaar staat. Dan is het nog een kwestie van inloggen en de muzikant kan met het stuk aan de slag. Hij krijgt alleen toegang tot de bladmuziek van de sectie waartoe hij behoort. Na afloop van de leenperiode verdwijnt het werk uit de lijst met beschikbare stukken en kan het niet meer gedownload worden.

GEBRUIKSVRIENDELIJK

Bibliothecaris Wim Jansen van SBO Gaanderen wijst op nog een belangrijk aspect van het programma: het ontlast de bibliothecaris van een hoop werk. “Als bibliothecaris heb ik binnen de hele route heel weinig te doen”, legt hij uit. “Maar tegelijkertijd heb ik wel de controle over de verspreiding van de stukken. Muzikanten krijgen hun partij rechtstreeks via e-Musidesk in hun mail. Je hoeft geen bladmuziek meer uit te delen. De bladmuziek hoeft dus ook niet meer te worden ingenomen. Er kan nooit meer een partij zoekraken en aantekeningen hoeven niet meer te worden verwijderd.”

De aangesloten uitgeverijen bieden de partituren met korting aan als een werk geleend wordt via e-Musidesk. Musidesk en de uitgevers willen daarmee stimuleren dat dirigenten gebruikmaken van de originele partituren. Nog afgezien van de kwaliteit (zeker bij grotere exemplaren) kost zelf printen of bij de copyshop immers ook geld. Voor mensen die niets met digitale toeters en bellen hebben, wordt in samenspraak met de bibliothecaris binnen het orkest een oplossing gevonden. Jansen: “Binnen ons orkest zijn slechts twee leden die moeite hebben met digitaal en internet, maar verder was het voor iedereen heel snel duidelijk. Het aanmaken van een account is gebruiksvriendelijk en behoefde weinig begeleiding. Ik heb nog geen nadelen onderhouden.”

Beschikbaarheid

e-Musidesk is vanaf 1 januari 2022 beschikbaar voor leden van Musidesk.

Verenigingen die nog geen lid zijn kunnen zich aanmelden via het formulier op www.musidesk.nl/word-lid.

Aan het gebruik van e-Musidesk zijn voor leden geen extra abonnementskosten verbonden.

De kosten van het lenen van een muziekwerk zijn afhankelijk van de leenperiode.

Meer over e-Musidesk vind je op www.musidesk.nl/e-musidesk.

Als je in de zoekbalk op de homepage van YouTube ‘e-Musidesk’ intoetst, kun je een introductiefilmpje van e-Musidesk bekijken.

The screenshot shows the Musidesk website interface. At the top left is the logo for Musidesk Rijnbrink. On the right, there is a user profile 'Overstekend Wild' with a settings icon. A blue 'MENU' sidebar on the left lists: Muziekwerken, Concerten, Leden, Vereniging, Rapportages, MUSIDESK, Homepage, and Catalogus. The main content area is titled 'MUZIEKWERKEN BEHEER' and 'Overzicht geleende muziekwerken'. It features a search bar, a filter for 'Alle muziekwerken', and a table of music items. The table has columns for Titel, Cover, Componist, Arrangeur, Orkest(en), Van, Tot, Concert, Status, and Acties. Two items are listed: 'Landscape of Azumino' by Toda, Akira and 'Festive Overture' by Bosveld, Jan. Both are for 'Groot Orkest' and 'Kerstconcert' on '01-01-2022'. The status is 'actief'. Action buttons include 'Wijzig', 'Bekijk Partituur', and 'Bestel Partituur'. At the bottom, it shows '1 tot 2 van 2 resultaten' and navigation buttons for 'Vorige' and 'Volgende'.

BUDGETTEREN

Paul Gofers van Baton Music: “Het is naar onze mening beter om een dergelijk concept op te zetten in een gecontroleerde omgeving samen met collega’s en Musidesk als een vertrouwde partner. We zijn heel benieuwd hoe het in de praktijk gaat functioneren en vooral hoe gebruikers omgaan met het digitale materiaal. Daar valt of staat het project mee.”

Gofers vertelt dat de deelnemende uitgeverij in de voorbereidingen hun wensen en voorwaarden kenbaar hebben kunnen maken en dat daar ook rekening mee is gehouden. “De spelregels zijn voor iedereen helder”, zegt hij. “De praktijk zal ook moeten uitwijzen of het zakelijk gezien een succes wordt. Het vervaardigen van bladmuziek is immers een kostbaar en tijdrovend proces. We verwachten ook van Musidesk dat zij naar hun gebruikers actief uitdragen dat het lenen van bladmuziek, digitaal of als hardcopy, prima is maar dat verenigingen daarnaast ook de verantwoordelijkheid hebben om bladmuziek te kopen. Van alleen ‘lenen’ kan een uitgeverij niet bestaan. Het budget-

teren van bladmuziek, net zoals de kosten van de dirigent, instrumenten, uniformen en de concertzaal, behoort tot de moderne orkestpraktijk anno 2021.”

BEWEGING

De collectie van Musidesk omvat duizenden orkestwerken, ensemblewerken, bladmuziek, literatuur en partituren. Nog niet alle werken zijn digitaal beschikbaar. Het platform e-Musidesk begint met 400 werken van vijf aangesloten uitgeverijen. Het afgelopen jaar hebben tien verenigingen de applicatie in de praktijk getest. “We hopen dat er beweging op gang komt waarbij zoveel mogelijk uitgeverijen de meerwaarde hiervan inzien”, zegt Heleen Huijnen, projectleider bij Musidesk.

“Als er meer verenigingen meedoen zal het ook makkelijker zijn om meer uitgeverijen hiertoe over te halen. Dat zal er weer in resulteren dat telkens meer verenigingen belangstelling hebben om aan te haken. Zo hopen we dat er steeds meer werken digitaal beschikbaar komen.” •

De bibliothecaris ziet op zijn beheerscherf een overzicht van de werken die via e-Musidesk zijn geleend.